זוהר, פרשת בחקותי

ספר הזוהר

ספר הזהר, ויקיטקסט, ברישיון CC BY-SA.
geulaquiz.com

דף קיב עמוד א

אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם (ויקרא כו ג)

ר׳ חייא פתח: **עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה עָנָה אֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר מִן הַשִּׁטִּים עַד הַגִּלְגָּל לְמַעַן דַּעַת צִדְקוֹת יְהוָה** (מיכה ו ה)

עמי זכר נא - זכאה חולקא דעמא דא דמאריהון אוכח לון הכי: **עמי זכר נא** - אע״ג דאתון סטאן מאורחי - עמי אתון: דלא בעינא למעבד לכו כעובדייכו.

ר׳ יצחק אמר: זכאה חולקא דעמא דמארייהו אמר לון **עמי מה עשיתי לך ומה הֶלְאֵתִיךָ עֲנֵה בי**: (מיכה ו ג)

מה יעץ בלק מלך מואב (מיכה ו ה) - בכמה מלין ועובדין אמר לשיצאה לכו מעלמא, וכמה חרשין אתער לקבלייכו:

אמר ר׳ יוסי: אמר לון קב״ה לישראל זכור נא: ווי דאנן צווחין בכל יומא וגעינן ובכינן **זכור יהו״ה מה היה לנו** (איכה ה א) , **זכור יהו״ה לבני אדום** (תהלים קלז ז) ולא בעי לאשגחא עלנא. הוא אמר לן **בבעו זכור נא**: - אין **נא** אלא לשון בעותא, ואנן לא אשגחנא ביה. כגוונא דא אנן צווחין **זכור יהו״ה מה היה לנו זכור יהו״ה לבני אדום זכור עדתך קנית קדם זָכְרֵנִי יְהוָה בְּרָצוֹן עַמֶּךָ** ולא בעי לאשגחא עלן:

ר׳ יהודה אמר: ודאי קב״ה אשגח עלן תדיר ודכיר לן: אי לאו דאיהו אשגח בהו בישראל ודכיר לון - לא יקומון חד יומא בגלותא: הדא הוא דכתיב **ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו׳ (ויקרא כו מד)** - קב״ה לא עביד לן כעובדנא.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בפרשת בחקותי)

דף קיב עמוד ב

תא חזי בלק חכים הוה ורב חרשין בעובדי ידוי יתיר מן בלעם: והכי אוליפנא כל מה דבעי בר נש בהאי עלמא בפולחנא דקב״ה - בעי לאתערא בעובדא לתתא: דבעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא, ועובדא דא בעי בקדושה, והא אוקמוה. ובאתר דלית עובדא - אית מלה. ובמלה דפומא תלייא עובדא לאתערא לעילא.

כמה דבעינן לאתערא קדושה עלאה בעובדא ובמלה - הכי נמי אינון דאתיין מסטרא דמסאבותא בעיין לאתערא סטרא דלהון בעובדא ובמלה דפומא: ואע״ג דבלעם חרשא הוה, רב מכל חרשין דעלמא - חרשא עלאה מניה הוה בלק: בקסם הוה בלק רב מכל חכימין: ובלעם בנחש: **קסם ונחש** תרין דרגין אינון. **קסם** - תלייא בעובדא. **נחש** - לא תלייא בעובדא אלא באסתכלותא ובמלה דפומא. וכדין מתערין עלייהו רוח מסאבא לאתלבשא בהו ועביד מה דעביד.

וישראל קדישין - לאו הכי: אלא כלהו קדישין וכל עובדייהו לאתערא עלייהו רוח קדישא, כמה דאת אמר **עד יֵעָרֶה עלינו רוח ממרום** (ישעיהו לב טו) . ועל דא כתיב **כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל** (במדבר כג כג) . דהא אינון בסטרא דקדושה עלאה אחידן, ועובדייהו בקדושה אתו. וקדושה מתערי עלייהו ומתלבשן בה.

ותא חזי בקסם הוה בלק רב מכל חכימין ובלעם בנחש. ועל דא בשעתא דבעא בלק לאתחברא עמיה מה כתיב? **וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם** (במדבר כב ז) . תא חזי במלה דפומא הוה בלעם רב מכל חרשין דעלמא: ובאסתכלותא דההוא נחש הוה ידע לכוונא שעתא. ועל דא בעא בלק לאשלמא מלה - **קסם ונחש**.

אמר ליה קב״ה: *״רשע: הא קדמוך בני: עובדא אית בגווייהו דכל סטרין בישין וזינין בישין וחרשין דעלמא לא יכלין לקרבא בהדייהו - דכלהו ערקין מקמיה:״*. ומאי איהו? אהל מועד ומאני קודשא ושמושי מקדשא וקטרת בוסמין - דקא מבטל כל רתחא ורוגזא דעלמא דלעילא ותתא. ועלוון וקרבנין בכל יומא: ותרי מזבחות למעבד עובדא מזבחות, ושלחן לחם הפנים, ואת הכיור ואת כנו. וכמה שמושין לעובדא:

למלה דפומא - הארון ותרי לוחייא דאורייתא, ואהרן לכפרא על עמא בצלותא בכל יומא:

כיון דאשגח ההוא רשע בהאי אמר **כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל**. מאי טעמא? **יהו״ה אלהיו עמו ותרועת מלך בו**!

ועל דא **עמי זכר נא** (מיכה ו ה) - בבעו מנייכו - הוו דכירין ההוא זמנא דאתחברו בלק ובלעם לשיצאה לכו ולא יכילו, דאנא אחידנא בכו כאבא דאחיד בבריה ולא שביק ליה בידא דאחרא.

מן השטים ועד הגלגל (שם) - מאי דא לקביל דא? אלא אמר קב״ה לישראל בבעו מנייכו! הוו דכירין כל זמנא דהויתון אחידן בי, ולא יכיל ההוא רשע בחרשוי וקסמוי לשלטאה עלייכו! כיון דשבקתון ידייכו לאחדא בי והויתון בשטים - מה כתיב? **ויאכל העם וישתחוו לאלהיהם** (במדבר כה ב) . בגלגל כמה דאת אמר **בַּגִּלְגָּל שָׁוְרִים זִבְּחוּ** (הושע יב יב) . וכדין שליטו בכו שנאיכון.

וכל דא אמאי? **למען דעת צדקות יהו״ה** - כל אינון צדקות דעבדנא לכו בזמנא דאתון אחידן בי. ולא שביקנא מלה דעלמא לשלטאה בכו. ורוגזא דלעילא ותתא וזיגין בישין לא יכלין לקרבא בכו.

ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יהו״ה אלי (במדבר כב ח) .

תא חזי בשעתא דעאל שמשא ותרעין כלהו אסתימו ועאל ליליא ואתחשך - כמה חבילי כלבי שראן משלשליהון, ואזלין ושטאן בעלמא. וכמה רברבי ממנן עלייהו דמדברי להו. ואית ממנא רברבא על כלא מסטרא דשמאלא. וההוא רשע הוה שכיח לגבי ההוא ממנא עלאה מכלא, בחרשוי. והוא הוה אמר בחרשוי בליליא בזמנא דאיהו שלטא בכל סיעתא דיליה, והוא הוה אתי לאשתכחא גביה, ואודע ליה מה דאיהו בעי.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בפרשת בחקותי)

דף קיג עמוד א

כגוונא דא **ויבא אלהים אל לבן הארמי** (בראשית לא כד) - ההוא דשכיח גביה. **ויבא אלהים אל אבימלך** (בראשית כ ג) . כלהו כגוונא דא! בכל אתר אקרון ליה באינון חרשין. ועל דא הוה שכיח בליליא יתיר מביממא והא אוקמוה.

וכל הני חרשין וחכימין הוו לאבימלך דכתיב **וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון** (בראשית כו ח) . כתיב הכא **בעד החלון** וכתיב **בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא** (שופטים ה כח) . לבן - הא אוקמוה. בלעם כדין!

ועל דא בכלהו כתיב ׳אלהים׳ - **ויבא אלהים אל בלעם**, **ויבא אלהים אל לבן**, **ויבא אלהים אל אבימלך**. הוו אתא לגבייהו ולאו אינון לגביה - דהא לית להו אתר זמין.

ואי תימא הא כתיב **אלהים**!? אלא שמא דא אשתתף בכלא! ואפילו עבודה זרה נמי **אלהים** אקרי! **אלהים אחרים**! ובכללא ד׳אלהים אחרים׳ אלין ממנן! ובכללא דא הוו, ובגין כך אקרי הכי.

וההוא רשע הוה אמר בחרשוי וקרי ליה ואתי לגביה. ובגין כך כתיב **לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יהו״ה אלי**. ההוא רשע קא משבח גרמיה! דהא לא כתיב ביה אלא **ויבא אלהים**.

דבר אחר: **כאשר ידבר יהו״ה אלי** - על ידא דההוא שליחא דסטרא אחרא.

ואי תימא הא ביממא אשתכח לגביה!? אלא ודאי בנחש אסתכלותא הוה ביה, ובההוא זמנא הוה מסתכל לכוונא שעתא. הדא הוא דכתיב **ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים** (במדבר כד א) , **וַיַּרְא בלעם כי טוב בעיני יהו״ה לברך את ישראל** (במדבר כד א) . אלא דההוא יומא אסתכל לכוונא שעתא ולא אשתכח כשאר יומי. וכדין חמא דהא רוגזא רבא לא אשתכח בעלמא. כדין ידע **כי טוב בעיני יהו״ה לברך את ישראל**. בההוא זמנא שביק גרמיה מכל נחשים דעלמא ולא אסתכל בהו. הדא הוא דכתיב **ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים**.

תא חזי בההיא שעתא דרתחא אשתכח - כדין שמאלא אתער. והוה ידע ההוא רשע אתר לאחדא בסטרא שמאלא למילט. ואסתכל בההוא זמנא ולא אשתכח. כדין מה כתיב? **מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם יהוה** (במדבר כג ח) .

ובגין כך **עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו׳ ומה ענה אותו בלעם בן בעור**

זכאין אינון ישראל! זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי!

אם בחקתי תלכו (ויקרא כו ג)

אם בחקותי - דא אתר דגזירין דאורייתא תליין בההוא אתר. כמה דאת אמר **את חקותי תשמורו** (ויקרא יח ד) . **חוק** הוא דאקרי הכי, וגזירין דאורייתא בה אתכלילן.

ואת משפטי תשמורו (ויקרא כה יח) - **משפטי** - דא הוא אתר אחרא עלאה דההיא חקה אחידת ביה. ומתחבראן דא בדא, דעילאי ותתאי. וכל פקודי אורייתא וכל גזרי אורייתא וכל קדושי אורייתא - בהני אחידן. בגין דהאי ׳תורה שבכתב׳ והאי ׳תורה שבעל פה׳. ועל דא **אם בחוקותי**, כל אינון גזירין ודינין ועונשין ופקודין דאינון בההוא אתר דאקרי **תורה שבעל פה חקה**, **ואת משפטי תשמורו** - בההוא אתר דאקרי **תורה שבכתב**, כמה דאת אמר **משפט לאלהי יעקב** (תהלים פא ה) . ודא אחיד בדא ודא בדא. וכלא חד ! ודא הוא כללא דשמא קדישא.

ומאן דאעבר על פתגמי אורייתא - כאלו פגים שמא קדישא, בגין ד**חק ומשפט** שמא דקב״ה הוי ! ועל דא **אם בחקותי תלכו** - דא תורה שבעל פה, **ואת משפטי תשמרו** - דא תורה שבכתב. ודא הוא כללא דשמא קדישא.

וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם - מאי **וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם**? כיון דאמר ׳תלכו ותשמרו׳ - אמאי **ועשיתם**? ! אלא מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי - כביכול כאלו עביד ליה לעילא ! אמר קב״ה *״כאלו עשאני !״*, ואוקמוה. ועל דא **וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם** (ויקרא כו ג) - **וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם** כתיב ודאי. והואיל ומתערי עלייכו לאתחברא דא בדא לאשתכחא שמא קדישא כדקא יאות - **ועשיתם אתם** ודאי !

כגוונא דא אמר ר׳ שמעון: **ויעש דוד שֵׁם** (ש״ב ח יג) - וכי דוד עביד ליה? ! אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא ועביד פקודי אורייתא, ואנהיג מלכותא כדקא יאות - כביכול עשה שם לעילא !

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בפרשת בחקותי)

דף קיג עמוד ב

ולא הוה מלכא בעלמא דזכה להאי כדוד ! דהוה קם בפלגות ליליא והוה משבח ליה לקב״ה עד דסליק שמא קדישא בכורסייא, בשעתא דסליק נהורא דיממא. כביכול הוא עבד שם ממש ! כמה דאת אמר **ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל** (ויקרא כד יא) . ובגין כך **ויעש דוד שם**.

ועל דא **וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם** כתיב. ואי אתון תשתדלון למעבד לון לאתתקנא שמא קדישא כדקא יאות - כל אינון ברכאן דלעילא ישתכחון גבייכו בתקוניהון כדקא יאות !

ונתתי גשמיכם בעתם וגו׳ (ויקרא כו ד) .

כל חד וחד יתן חילא דיליה עלייכו. מאן אינון? ההוא תקונא דעבדתון דהוא שמא קדישא. כגוונא דא כתיב **ושמרו דרך יהו״ה לעשות צדקה ומשפט** - וכי כיון דכתיב **ושמרו דרך יהוה** - אמאי **לעשות צדקה ומשפט**? ! אלא מאן דנטיר אורחוי דאורייתא - כביכול הוא עושה צדקה ומשפט ! ומאי צדקה ומשפט? דא קב״ה !

בכה ר׳ שמעון ואמר: *״וי לון לבני נשא דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון ! מאן עביד שמא קדישא בכל יומא? -- הוי אימא מאן דיהיב צדקה למסכני !״*

תא חזי ! הא אוקמוה והכי הוא ! דמסכנא אחיד ביה בדינא וכל מיכליה בדינא הוא, אתר דאקרי **צדק**. כמה דאת אמר **תפלה לעני כי יעטוף** (תהלים קב א) - **תפלה** - דא ׳תפלה של יד׳ ואוקימנא. ומאן דיהיב ליה צדקה למסכנא - הוא עביד לעילא שמא קדישא שלים כדקא יאות ! בגין דצדקה דא אילנא דחיי ! וצדקה יהיב לצדק ! וכד יהיב לצדק - כדין אתחבר דא בדא ושמא קדישא אשתכח שלים ! מאן דעביד אתערותא דא דלתתא - ודאי כאלו עביד שמא קדישא בשלימו ! כגוונא דאיהו עביד לתתא - הכי אתער לעילא ! ועל דא כתיב **אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת** (תהלים קו ג) . **עושה צדקה** - דא קב״ה - כביכול הוא עביד ליה !

תא חזי ! מסכנא הא אתמר מאן הוא אתריה. מאי טעמא? בגין דמסכנא לא אית ליה מדיליה כלום אלא מה דיהבין ליה. וסיהרא לא אית לה נהורא מדילה אלא מה דיהיב לה שמשא. תא חזי אמאי **עני חשוב כמת**? מאי טעמא? בגין דההוא אתר גרים ליה ! דהא באתר דמותא הוא שכיח ובגין כך

אקרי ׳מת׳. ההוא דחייס עליה - הוא יהיב ליה צדקה - אילנא דחיי שריא עלוי, כמה דאת אמר **וצדקה תציל ממות** (משלי י ב) . וכגוונא דעביד בר נש לתתא - הכי נמי עביד לעילא ממש ! זכאה חולקיה דזכי למעבד שמא קדישא לעילא !

בגין כך צדקה סליק על כלא ! והני מלי צדקה לשמה - דהא אתער ׳צדקה׳ ל׳צדק׳ לחברא לון כחדא ולמהוי כלא שמא קדישא כדקא יאות. דהא ׳צדק׳ לא אתתקן ולא אשתלים אלא ב׳צדקה׳ דכתיב **בְּצָדָקָה תִּכּוֹנָנִי** (ישעיהו נד יד) . ולכנסת ישראל אתמר.

בגין כך **וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וגו׳**

וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם (ויקרא כו ו)

רבי יוסי פתח : **רגזו ואל תחטאו וגו׳** (תהלים ד ה) .

רגזו ואל תחטאו - האי קרא אוקמוה דבעי בר נש לארגזא יצר טוב על יצר הרע. ושפיר ! אבל בשעתא דרמש ליליא ובר נש שכיב על ערסיה - כמה גרדיני נמוסין מתערין בעלמא ואזלין ושאטין, ובני נשא בעאן לאתרגזא מקמיה קב״ה ולדחלא מניה, בגין דלא ישתכח נפשיה בגווייהו וישתזיב מנייהו. ויבעי ליה לבר נש דלא יפיק מנייהו מלה בפומיה, בגין דלא יתער להו לגביה ולא ישתכחון בהדיה. הדא הוא דכתיב **אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה** - דלא יפיק מנייהו מלה מפומיה.

תא חזי בשעתא דאתשכחון ישראל זכאין קמיה קב״ה מה כתיב ? **ונתתי שלום בארץ**. האי לעילא - דאתי קב״ה לאתחברא בכנסת ישראל. כדין **ושכבתם ואין מחריד**. מאי טעמא ?

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בפרשת בחקותי)

דף קיד עמוד א

בגין **והשבתי חיה רעה מן הארץ** - דא חיה דזינא בישא לתתא. ומאי איהי ? **אגרת בת מחלת** - היא וכל סייעתא דילה. האי בליליא. ביממא - בני נשא דאתו מסטרהא. הדא הוא דכתיב **וחרב לא תעבור בארצכם**.

רבי אבא אמר : הא אוקמוה דאפילו חרב של שלום כגון פרעה נְכֹה. אבל **וחרב לא תעבור** - דא סייעתא דילה. **והשבתי חיה רעה** - דלא תשלוט בארעא, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עלייכו, ואפילו חרב דשאר עמין, ואפילו בר נש מזיינא לא יעבור עלייכו. ודא דריש יאשיהו מלכא ואוקמוה דהוא אתפס בחובייהו דישראל כמה דכתיב **רוח אפינו משיח יהו״ה נלכד בשחיתותם וגו׳** (איכה ד כ) .

הכא אית לאסתכלא דהא תנינן אי רישא דעלמא הוא טב - כל עלמא משתזבן בגיניה, ואי רישא דעמא לא אתכשר - כל עמא אתפסן בחוביה. והא יאשיהו רישא דכשרא הוה ועובדוי מתכשרן ! אמאי אתפס בחוביהון דישראל ? ! אלא על דלא הימין ביה בירמיהו ולא חשיד להו לישראל, דחשיב דכלהו זכאי כוותיה. והוה אמר ליה ירמיה ולא הימין ביה. ובגין כך אתפס בחוביהון.

ועוד דסיהרא הוה מאיך נהורא ובעיא לאסתמא.

ונתתי משכני בתוככם וגו׳ (ויקרא כו יא) .

ונתתי משכני - דא שכינתא. **משכני** - ׳משכונא׳ דילי ; דהיא אתמשכנא בחובייהו דישראל. **ונתתי משכני** - משכוני ודאי !

מתל לבר נש דהוה רחימא לאחרא.

אמר ליה : *״ודאי ברחימותא עלאה דאית לי גבך בעינא לדיירא עמך !״*

אמר : *״היך אנדע דתידוד גבאי ?״*

נטל כל כסופא דביתיה ואייתי לגביה.

אמר : *״הא משכונא לגבך דלא אתפרש מנך לעלמין !״*

כך קב״ה בעא לדיירא בהו בישראל. מה עבד ? נטל כסופא דיליה ונחית להו לישראל. אמר לון : *״ישראל ! הא משכונא דילי גבייכו בגין דלא אתפרש מנייכו לעלמין !״*. ואע״ג דקב״ה אתרחיק מנן - משכונא שביק בידן ואנן נטרין ההוא כסופא דיליה. מאן דיבעי משכוניה - ייתי לדיירא גבן.

בגין כך **ונתתי משכני בתוככם** - משכונא אתן בידייכו בגין דאדור עמכון ! ואע״ג דישראל השתא בגלותא - משכונא דקב״ה הוא גבייהו ולא שבקו ליה לעלמין !

ולא תגעל נפשי אתכם - לבר נש דרחים לחבריה ובעא לדיירא עמיה. מה עבד ? נטל ערסא דיליה ואייתי לביתיה. אמר *״דא ערסא דילי בביתיך בגין דלא ארחיק מנך מערסך ומאנך !״*. כך קב״ה אמר **ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם** - הא ערסא דילי בביתייכו ! כיון דערסא דילי עמכון - תנדעון דלא אתפרש מנייכו ! ובגין כך **ולא תגעל נפשי אתכם**.

והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים (ויקרא כו יב) . כיון דמשכנא דילי גבייכו - בודאי תנדעון דאנא אזיל עמכון ! כמה דאת אמר **כי יהו״ה אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש** (דברים כג טו) .

ר׳ יצחק ור׳ יהודה הוו שכיחי ליליא חד בכפר קריב לימא דטבריא.

קמו בפלגות ליליא.

א״ר יצחק לר׳ יהודה: *״נימא במלי דאורייתא ! דאע״ג דאנן באתר דא - לא בעינא לאתפרשא מאילנא דחיי !״*

פתח ר׳ יהודה ואמר: **ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו׳** (שמות לג ז) .

ומשה יקח את האהל אמאי ? אלא אמר משה - הואיל וישראל קא משקרו ביה בקב״ה ואחליפו יקרא דיליה - הא משכונא דיליה יהא בידא דמהימנא עד דנחמי במאן ישתאר. אמר ליה ליהושע: *״אנת תהא מהימנא בין קב״ה ובין ישראל. וישתאר משכונא בידך במהימנותא, ונחמי במאן ישתאר״.*

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בפרשת בחקותי)

דף קיד עמוד ב

מה כתיב ? **ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל** (שמות לג יא) . מאי טעמא ליהושע ? בגין דאיהו כסיהרא לגבי שמשא, ואיהו אתחזי לנטרא משכונא. ועל דא **לא ימיש מתוך האהל**.

אמר ליה קב״ה למשה: *״משה ! לא אתחזי הכי ! דהא משכונא דילי יהבית בידייהו - אע״ג דאינון חאבו לגבאי - משכונא יהא לגבייהו דלא יתפרשון מניה. תבעי דאתפרש מנייהו דישראל ולא איתוב לגבייהו לעלמין ! אלא אתיב משכונא דילי לגבייהו ובגיניה לא אשבוק להון בכל אתר !״*

אע״ג דישראל חבו לגביה דקב״ה - האי משכונא דיליה לא שבקו וקב״ה לא נטיל לה מבינייהו. ועל דא בכל אתר דגלי ישראל - שכינא עמהון. ועל דא כתיב **ונתתי משכני בתוככם** והא אוקמוה.

פתח ר׳ יצחק ואמר: **דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו׳** (שיר ב ט) .

זכאין אינון ישראל דזכו דמשכונא דא למהוי גבייהו מן מלכא עלאה ! דאע״ג דאינון בגלותא - קב״ה אתי בכל ריש ירחי ושבתי וזמנא לאשגחה עלייהו ולאסתכלא בההוא משכונא דאית ליה גבייהו דאיהו כסופא דיליה !

למלכא דסרחא מטרוניתא - אפקה מהיכליה. מה עבדת ? נטלת ברה דיליה, כסופא דמלכא רחימא דיליה. ובגין דדעתא דמלכא עלה - שבקיה בידהא. בשעתא דסליק רעותא דמלכא על מטרוניתא ועל ברה - הוה סליק אגרין ונחית דרגין וסליק כתלין, לאסתכלא ולאשגחא בין נוקבי כותלי עלייהו. כיון דחמי לון - שארי בכי מאחורי קוסטי כותלא ולבתר אזיל ליה.

כך ישראל ! אע״ג דאינון נפקו מהיכליה דמלכא - ההוא משכונא לא שבקו. ובגין דרעותא דמלכא עלייהו - שבקיה עמהון. בשעתא דסליק רעותא דמלכא קדישא על מטרוניתא ועל ישראל - סליק אגרין נחית דרגין וסליק כתלין לאסתכלא ולאשגחא בין קוסטי כותלא עלייהו. כיון דחמי לון - שארי ובכי. הדא הוא דכתיב **דומה דודי לצבי או לעופר האילים** לדלגא מכותלא לאיגרא ומאיגרא לכותלא. **הנה זה עומד אחר כתלינו** בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. **משגיח מן החלונות** - דודאי בי כנישתא בעייא חלונות. **מציץ מן החרכים** לאסתכלא ולאשגחא עלייהו. ובגין כך ישראל בעו למחדי בההוא יומא דאנהו ידעי דא, ואמרי **זה היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו** (תהלים קיח כד) :

ואם בחקתי תמאסו וגו׳ (ויקרא כו טו)

רבי יוסי פתח: **מוסר יהו״ה בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו** (משלי ג יא) .

כמה חביבין ישראל קמי קב״ה! דקב״ה בעי לאוכחא להו ולדברא להו בארח מישר, כאבא דרחים לבריה. ומגו רחימו דיליה לגביה - שרביטא בידיה תדיר, לדברא ליה בארח מישר דלא יסטי לימינא ולשמאלא. הדא הוא דכתיב **כי את אשר יאהב יהו״ה יוכיח וכאב את בן יִרְצֶה** (משלי ג יב) .

ומאן דלא רחים ליה קב״ה וסאני ליה - סליק מניה תוכחה! סליק מניה שרביטא!

כתיב **אהבתי אתכם אמר יהו״ה וגו׳** (מלאכי א ב) - מגו רחימותא דיליה - שרביטא בידיה תדיר לדברא ליה. **ואת עשו שנאתי** - בגין כך סליקית מניה שרביטא, סליקת מניה תוכחתא - בגין דלא אתן ליה בי חולקא. רחיקא דנפשאי הוא! אבל אתון - **אהבתי אתכם** ודאי!

ובגין כך **מוסר יהו״ה בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו**.

מאי **ואל תקוץ**? לא תקוצון ביה. כמאן דערק מגו גוביו דאינון מילין כגוביו לגביה בגרמיה.

תא חזי בשעתא דאתער צדק בדינוי - כמה סטרי טהירין מתערין מימינא ומשמאלא! כמה שרביטין נפקין מנהון! שרביטי אשא, שרביטי גומרין, שרביטי שלהובא - כלהו נפקין ומתערין בעלמא ולקאן לבני נשא. תחותייהו ממנן אחרנין מארי טפסין ממנן דארבעין חסר חד - שאטין ונחתין, לקאן וסלקין, ונטלין רשותא. עיילין

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בפרשת בחקותי)

דף קטו עמוד א

בנוקבא דתהומא רבא - מצבעין טפסי ונורא דדליק אתחבר בהו. נפקי גומרין ושאטין ונחתין, ואשתכחו לקבליהון דבני נשא.

והיינו דכתיב **ויספתי ליסרה אתכם** (ויקרא כו יח) - אתן למאריהון דדינא ׳תוספת׳ על דינא דלהון, כמה דאת אמר **לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם** (בראשית ח כא) . מאי **לא אוסיף**? לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא, אלא תוספת כגוונא דיכיל עלמא למסבל. ועל דא **ויספתי** - אתן תוספת ודאי. תוספת אמאי? בגין **ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם**.

שבע? והא קב״ה אי גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפילו רגעא חדא! הדא הוא דכתיב **אם עונות תשמר יה אדני מי יעמוד** (תהלים קל ג) . ואת אמרת **שבע על חטאתיכם**!? אלא מה תלמוד לומר **שבע**? אלא ׳שבע׳ לקבלייכו! ומאי איהי? דא שמטה דאיהי ׳שבע׳ - דאקרי ׳שבע׳ - כמה דאת אמר **מקץ שבע שנים תעשה שמטה** (דברים טו א) . ועל דא **שבע על חטאתיכם**.

ואקרי **שבע** ואקרי **בת שבע**. מה בין האי להאי? אלא **שבע** בלחודהא - למעבד שמטה ולמעבד דינין לאפקא חירו דכלה בה. **בת שבע** אקרי דאתחבר באחרא כחדא לאנהרא - למשלט במלכותא, לאודעא מלכותא בארעא. ובכלא **בת שבע** אקרי.

כתיב **על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה** (בראשית כו לג) . **באר שבע** - בארא דיצחק היא. וכלא חד מלה הוא!

ר׳ אבא אמר **וְיִפָּרְתִּי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם** (ויקרא כו כח) . **ויסרתי אתכם** על ידא דממנן אחרנין, כמה דאוקמוה. **אף אני** - הא אנא אתער לקבלייכו! הא **שבע** לאתערא עלייכו!

תא חזי רחימותא עלאה דקב״ה בישראל! למלכא דהוה ליה בר יחידאי והוי חטי קמי מלכא. יומא חד סרח קמי מלכא. אמר מלכא: *״כל הני יומין אלקינא לך ולא קבלת - מכאן ואילך חמי מה אעביד לך! אי אתריך לך מן ארעא ואפיק לך ממלכותא - דלמא יקומון עלך דובי חקלא או זאבי חקלא או לסטין ויעברון לך מעלמא! מה אעביד? אלא אנא ואנת ניפוק מארעא!״*

כך **אף אני** - אנא ואנת ניפוק מארעא כחדא.

כך אמר קב״ה *״ישראל! מה אעביד לכו?! הא אלקינא לכו ולא ארכיתו אדנייכו! הא אייתינא עלייכי מארי תריסין מארי טפסין לאלקאה לכון - ולא שמעתון! אי אפיק לכו מארעא לחודכון - דחילנא עלייכו מכמה דובין מכמה זאבין דיקומון עלייכו ויעברון לכו מעלמא! אבל מה אעביד לכו? אלא*

אנא ואתון ניפוק מארעא ונהך בגלותא ! ״.

הדא הוא דכתיב **ויסרתי אתכם** למהך בגלותא. ואי תימרון דאשבוק לכון - **אף אני** עמכון ! **שבע על חטאתיכם** - הא ׳שבע׳ דאיתרך עמכון.

ואמאי ? **על חטאתיכם** ! הדא הוא דכתיב **ובפשעיכם שלחה אמכם** (ישעיהו נ א) . אמר קב״ה : *״אתון גרמתון דאנא ואתון לא נידור בארעא - הא מטרוניתא נפקת מהיכלי עמכון ! הא אתחרב כלא ! היכלא דילי ודלכון אתחרב ! דהא למלכא לא אתחזי היכלא אלא כד איהו עייל עם מטרוניתא, וחדוה דמלכא לא אשתכח אלא בשעתא דעאל בהיכלא דמטרוניתא ואשתכח ברהא עמה בהיכלא - חדאן כלהו כחדא. השתא דלא אשתכחו ברא ומטרוניתא - הא היכלא חריבא מכלא ! אלא אנא מה אעביד ? -- אף אנא עמכון ! ״*. והשתא - אע״ג דישראל אינהו בגלותא - קב״ה אשתכח עמהון ולא שביק לון ! דכד יפקון ישראל מן גלותא - קב״ה יתוב עמהון דכתיב **ושב יהוה אלהיך** (דברים ל ג) . **ושב יהוה אלהיך** ודאי ! והא אתמר :

רבי חייא ור׳ יוסי הוו אזלי בארחא.

אערעו בההיא מערתא בחקלא.

א״ר חייא לר׳ יוסי : האי דכתיב **אלה דברי הברית וגו׳ מלבד הברית** (דברים כח סט) - מאי **דברי הברית** ? ״דברי גבורה״ מבעי ליה ? !

אמר ליה : הא אוקמוה **הללו מפי הגבורה והללו מפי עצמו של משה**, והא אתמר.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בפרשת בחקותי)

דף קטו עמוד ב

תא חזי ! אלין ואלין דברי הברית הוו ! דאע״ג דמפי הגבורה הוו מילין - מלי ברית הוו ! דהא טב וביש ביה תליין ! טב דאתי מ**צדיק**. ביש דאתי מן דינא מאתר דדינא, והיינו **צדק**. **וצדיק וצדק** - **ברית** אינון ! **ברית** אקרון ! ועל דא מלין אלין מלי ברית אינון, וקשיר ברית כחדא. ובגיני כך **זכור ושמור** קשור כחדא ; **זכור** ביום, **שמור** בלילה. הא ברית כחדא. ובגין כך ברית - ודאי **דברי הברית** נינהו ! וכל אתר **ברית** - באתר דא איהו.

אמר ר׳ חייא : ודאי הכי הוא ! ובגין כך שבת דאיהו זכור ושמור אקרי **ברית** דכתיב **ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורתם ברית עולם** (שמות לא טז) . וכלא חד מלה ! ואתר דא אקרי **ברית** בכל אתר.

תא חזי כתיב **ונתתי שלום בארץ** - הוא יסוד דאיהו שלמא דארעא, שלמא דביתא, שלמא דעלמא. **ויסרתי אתכם אף אני שבע** - מאי **שבע** ? דא צדק. הא ודאי **ברית** ! ובגין כך **דברי הברית** נינהו.

א״ר יוסי : כתיב **ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו׳ (ויקרא כו מד)** .

ואף גם זאת - **ואף** - כמה דאת אמר **אף אני**.

גם - לרבות כנסת ישראל דאקרי **זאת** דלא שבקת לון לעלמין.

בהיותם בארץ אויביהם - **בהיותם** כלא כחדא.

לא מאסתים ולא געלתים בגין דלא אתחבר בהו.

להפר בריתי אתם - דאי לא אפרוק להו - הא בריתי פליג ! ובגין כך **להפר בריתי אתם**.

אמר ר׳ חייא : *״אנא שמענא מלה חדתא דאמר רבי אלעזר ! ״*

לא מאסתים ולא געלתים לכלתם - ״לא הכיתים ולא הרגתים לכלותם״ מבעי ליה ! ? אלא **לא מאסתים ולא געלתים** - מאן דסאנא לאחרא - מאיס הוא לקבליה וגעלא הוא בגיעולא קמיה. אבל הכא - **לא מאסתים ולא געלתים**. מאי טעמא ? בגין דחביבותא דנפשאי בינייהו ! ובגינה - כלהו חביבין גבאי ! הדא הוא דכתיב **לכלתם** - **לכלתם** כתיב חסר וי״ו. בגינה **לא מאסתים ולא געלתים** בגין דאיהי רחימתא דנפשאי ! רחימותא דילי גבהא !

לבר נש דרחים אתתא והות דיירא בשוקא דבורסקי. אי לא הות היא תמן - לא עייל בה לעלמין. כיון דהיא תמן - דמי בעינוי כשוקא דרוכלי דכל ריחין דעלמא טבין אשתכחו תמן ! אוף הכא **ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם** - דאיהו שוקא דבורסקי, **לא מאסתים ולא געלתים**. ואמאי ? **לכלתם** - בגין כלתם דאנא רחימנא לה ! דאיהי רחימתא דנפשאי דשרייא תמן, ודמי עלי ככל ריחין טבאן דעלמא בגין ההיא כלה דבגוויהו !

א״ר יוסי : *״אלו לא אתינא הכא אלא למשמע מלה דא - דיי ! ״*

פתח ואמר: **בן יכבד אב ועבד אדניו** (מלאכי א ו) .

בן יכבד אב - כמה דאת אמר **כבד את אביך ואת אמך** (שמות כ יא) , ואוקמוה במיכלא ומשתייא ובכלא. האי בחייוי דאתחייב ביה. בתר דמית - אי תימא הא פטור מניה הוא -- לאו הכי ! דאע״ג דמית - אתחייב ביקריה יתיר דכתיב **כבד את אביך** ! דאי ההוא ברא אזיל בארח תקלא - ודאי מבזה לאבוי הוא ! ודאי עביד ליה קלנא ! ואי ההוא ברא אזיל בארח מישר ותקין עובדוי - ודאי דא אוקיר לאבוי ! אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא, אוקיר ליה בההוא עלמא גבי קב״ה, וקב״ה חייס עליה ואותיב ליה בכורסייא דיקריה ודאי !

בן יכבד אב - כגון ר׳ אלעזר דאיהו אוקיר ליה לאבוי בהאי עלמא ובההוא עלמא ! השתא אסגי שבחא דר׳ שמעון בתרין עלמין - בהאי עלמא ובההוא עלמא, יתיר מחייוי, דזכה לבנין קדישין ולגזעין קדישין !

זכאין אינון צדיקייא דזכאן לבנין קדישין לגזעין קדישין ! עלייהו מתקרי **וכל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יהוה** (ישעיהו סא ט) . אמן.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בפרשת בחקותי)